

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СЮЖЕТІВ «МІФОЛОГІЧНОГО ТИПУ» В КОНТЕКСТІ НАРАТИВНОГО САМОПРОЕКТУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

С. Ю. Гуцол

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут», Київ, Україна
svetlana_gucol@rambler.ru*

Статтю присвячено аналізу психологічних особливостей організації сюжетів «міфологічного типу» та осмисленню їхнього місця в загальній сукупності сюжетів, які конструює особистість у процесі власного проектування. У контексті нарративного самопроектуювання особистості проект розглядається як сюжет майбутньої (можливої) історії. Показано, що різноманіття варіантів втілень різних сюжетів світової літератури сходять до гранично узагальнених моделей, що мають міфологічне коріння та фіксують ці «сильні» точки, свого роду «сміслові згустки», на яких вибудовується «тіло» культури. Ці моделі не залежать від конкретики соціально-політичних та історичних чинників, не детермінуються системою причинно-наслідкових зв'язків. Визначено, що ці базові сюжети («бродячі сюжети», «вічні типи», лейтмотиви, «вічні образи» та ін.) можуть мати надзвичайно важливе значення для людини при розв'язанні «завдань на Я потенційне», які вона ставить перед собою в процесі самопроектуювання, коли особистість виводить себе за межі наявного смислового поля, породжуючи можливість своєї внутрішньої трансформації. Проаналізовано літературно-орієнтовану поведінку особистості як важливий чинник самопроектуювання: звернення суб'єкта до літературного матеріалу відбувається з метою запозичення прецедентного образу. Серед функцій літературно-орієнтованої поведінки виокремлено задоволення потреб людини в естетизації власного життя. Обґрунтовано міфологічність цитатної поведінки особистості, що проблематизується як окремий випадок модифікації універсального циклічного археосюжету. Розглянуто феномен актантної цитації. Серед сюжетних схем людського життя виокремлено сюжети «циклічного типу», виділено психологічні особливості «циклічної людини». Показано, що в процесі самопроектуювання сюжет суб'єктивної автобіографії визначається прагненням досягнення цілісності не тільки в рамках психологічної, але і міфопоетичної типології.

Ключові слова: нарративне самопроектуювання; міф; сюжет; літературно-орієнтована поведінка; цитація; «циклічна людина».

PSYCHOLOGICAL FEATURES OF ORGANIZATION OF THE «MYTHOLOGICAL TYPE» PLOTS IN THE CONTEXT OF NARRATIVE SELF-DESIGN OF PERSONALITY

S. Yu. Gutsol

*National Technical University of Ukraine
«Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv, Ukraine
svetlana_gucol@rambler.ru*

The article analyzes psychological features of organization of the «mythological type» plots and understanding of their place in the overall set of plots, which construct personality in the process of self-design. In the context of narrative self-design of personality the project is considered as a plot of future (possible) story. It is shown that variety of incarnations of various plots of the world literature descends to extremely generalized models with mythological roots and fix these «strong» points, a kind of «semantic clusters», the «body» of culture is being built upon. These models do not depend on exact social, political and historical factors, and are not defined by the system of causal relations. It is determined that these basic plots («stray scenes», «eternal types», leitmotifs, «eternal images» etc.) may be essential for humans by solving tasks on «I potential», which are set in the process of self-design, when personality brings itself beyond existing semantic field, creating a possibility of its internal transformation. The analysis of literary-oriented behavior of personality as an important factor of self-design proves, that a subject's appeal to literary material is being carried out for the purpose of borrowing of a precedential image. Satisfaction of a human's need to make its own life aesthetic is specified among the functions of literary-oriented behavior. The author proved mythological nature of personality's quote behavior, which is problematized as a particular case of modification of the universal cyclic archeo-plot. Phenomenon of actant quotation is being

analyzed. «Cyclic type» plots are specified among plot schemes of human life, psychological features of a «cyclic person» are highlighted. The author reveals, that a plot of subjective autobiography in the process of self-design is determined by aspiration to achieve integrity not only within psychological, but also mytho-poetical typology.

Keywords: narrative self-design; myth; plot; literary-oriented behavior; quotation; «cyclic person».

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Дослідження психологічних особливостей самопроекування особистості неминуче призводить до вивчення різних смислових утворень, що пов'язані з цим процесом. Так, умовою і простором самопроекування виступають дискурси. Дискурсивні способи проєкування можуть втілюватись як у тезаурусній, так і в наративній формах [9], а їхні закарбування, відповідно, можуть здобувати різні конфігурації: від концептів, планів, стислих схем (при тезаурусному самопроекуванні) до розгорнутих сюжетів (при наративному).

У контексті наративного самопроекування проєкт розглядається як сюжет майбутньої (можливої) історії. «Людина рефлексує власне минуле, сьогодення і майбутнє в формі оповідання, що завжди має привнесений ззовні сюжет. Саме сюжет оформлює, організує оповідання і заряджує його своєю енергетикою. Динаміка сюжету, його перебіг стимулює, підхоплює, підганяє людину, і життєздійснення активізується» [18, 75].

У сучасних дослідженнях широке розповсюдження набув термін «колізія» (подія, що порушує певний встановлений порядок), запропонований Г.В.Ф. Геґелем [7]. Його ідеї про необхідність таких порушень для зародження сюжету і наступного розвитку сюжетної лінії відіграли важливу роль у формуванні новітніх теорій сюжету, однією з яких є наратологічна.

Так, «програмну» для наратологічного підходу тезу А. Приєто можна процитувати в такий спосіб: «структура сама виражається в мові, у своїй мові, оскільки існує не одна мова, але мови, які виступають як зміст живих структур» [13, 390]. До базису наратологічних концепцій (Р. Барт, Ж. Женетт, А. Приєто, М. Ріффатер та ін.), насамперед, можна віднести ідеї Р. Якобсона і, певною мірою, Ю.М. Лотмана та його школи (теорія сюжетотворення). Ю.М. Лотман формулює концепцію сюжету, виокремлюючи два основні його види: класичний і міфологічний. На його думку, міфотворчий текстовий «устрій» розташовується в центрі самої культури [12].

Метою даної статі є вивчення специфіки організації сюжетів «міфологічного типу» (неоміфологічних, міфоподібних) та осмислення їхнього місця в загальній сукупності сюжетів, які конструює особистість у процесі наративного проєкування.

РЕЗУЛЬТАТИ ТЕОРЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ

Згідно з поглядами Ю.М. Лотмана, основною особливістю міфологічних сюжетів є відсутність у них звичних категорій «початку» і «кінця» [12]. Замислюючи і конструюючи такий міфоподібний сюжет, людина ставить до життя в цілому і до власного життєвого шляху не як до лінійного відрізка, який розташований між народженням і смертю, а як до певного циклу, що безупинно повторюється. Іншою особливістю міфологічних сюжетів, також пов'язаною із циклічністю, є тенденція ототожнення різних діючих персонажів. Так, міфологічні сюжети становлять багаторівневий «устрій з очевидними ознаками топологічної організації» [12, 225]. На різних рівнях циклічного міфологічного устрою численні персонажі й об'єкти є сутністю різних власних імен єдиного персонажу. Міфологічні тексти розповідають не про окремі або закономірні, а про позачасові події та явища, які нескінченно репродукують.

Як контрмеханізм процесу міфотворення в культурі існує інший текстотвірний «устрій», який організований відповідно до принципів лінійного часу та спрямований на фіксацію аномалій. До таких наративів можна віднести усні розповіді про «новини», «події», різного роду ексцеси.

Очевидно, що сучасний сюжетний текст є результатом складної багатоаспектної взаємодії цих двох базових у типологічному відношенні видів оповідальних практик. У цьому контексті, широкі перспективи розвитку плідного «діалогу» між цими текстовими підгрупами відкриває мистецтво та художня література, саме в них такі взаємодії здатні породжувати принципово нові смисли.

Уперше проблемою класифікації сюжетів в IX столітті зацікавився Фотій, що склав «Міріобібліон» – перелік коротких описів здобутків давньогрецьких і візантійських авторів, включаючи літературу церковного, світського та історичного характеру. А за останні сторіччя було здійснено чимало спроб виокремлення різних типологій сюжетів світової літератури. Як найбільш «нашумілу» критикою було відзначено концепцію Ж. Польті, згідно з якою будь-які драматичні здобутки базуються на одній з тридцяти шести сюжетних колізій [16]. Деякі автори виділяють ще більш короткі переліки «мандрівних» сюжетів. Так, класифікація К. Букера включає сім [21], Х.Л. Борхеса – чотири базові сюжети [17].

І, незважаючи на те, що Х.Л. Борхес принципово спрощує проблему розуміння сюжетної типології, з погляду О.Є. Сапогової, він правий у тому, що виокремлені ним сюжети вибудовуються навколо системотворних «сильних» точок людського життя та маркують для кожного наступного покоління часове поле життя як би наперед, «про запас» [15]. Так, узагальнені епізоди, що проявляються у формах різного роду загальнокультурних бінарних опозицій, фіксуються в культурних текстах у вигляді узагальненого досвіду оволодіння життям, життєтворчості, самоконструювання, самопроекування.

Цей нарративний комплекс містить у собі тексти, що представляють собою широкий «репертуар» сюжетів, актуальних для всіх етапів культурно-історичного розвитку суспільства, соціальних умов, вікових груп та ін. Усі культури у своєму арсеналі мають «традиційний» («канонічний») перелік сюжетних текстів, який підлягає обов'язковій міжпоколіннєвій трансляції і фрагментарно є представленим у сучасних дискурсах, через використання механізмів алюзії, асоціації та аналогії.

По суті, різноманіття варіантів втілень різних сюжетів світової літератури сходиться до гранично узагальнених моделей, що мають міфологічне коріння та фіксують ці «сильні» точки, свого роду «сміслові згустки», на яких вибудовується «тіло» культури. Ці моделі не залежать від конкретики соціально-політичних та історичних чинників, не детермінуються системою причинно-наслідкових зв'язків. Такого роду наративи містять відповіді на запитання, які суб'єкт у своєму повсякденному житті може і не задає (можливо, навіть ніколи не задасть), але ці запитання потенційно можуть вставати перед ним (тому що вони перед іншими людьми колись уже вставали), і йому необхідно мати варіанти відповідей (набори ресурсів для пошуку відповідей) на них.

Очевидно, що ці базові сюжети («бродячі сюжети», «вічні типи», лейтмотиви, «вічні образи» та ін.) можуть мати надзвичайно важливе значення для людини при розв'язанні «завдань на Я потенційне», які вона ставить перед собою в процесі самопроекування, коли особистість виводить себе за межі наявного смислового поля, тим самим породжуючи можливість своєї внутрішньої трансформації.

На відміну від традиційного проектування, процес самопроекування не може припускати наявності наперед заданого жорстко зафіксованого образу результату, і тексти, що породжуються особистістю при нарративному проектуванні, певною мірою, є творами «нон-фініто», «можливими сюжетами».

У руслі зазначеної проблеми важливим світоглядним висновком синергетики є теза про те, що як у людства в цілому, так і у кожної окремої людини існує безліч доль. Усвідомлення множинності шляхів розвитку, наявності альтернатив прямо пов'язане з усвідомленням можливостей особистості в процесі самопроекування. Так, з погляду І. Валлерстайна, «ми були б мудрішими, якби формулювали наші цілі у світлі постійної невизначеності та розглядали цю невизначеність не як наше лихо і тимчасову сліпоту, а як приголомшливу можливість для уяви, творчості, пошуку. Множинність стає не потуранням для слабого або неука, а рогом достатку зробити світ краще» [4, 326].

У цьому контексті підкреслимо, що в процесі самопроекування завдання зводиться не до утилізації, а потенціювання, множення смислових можливостей особистості. Твір зароджується і розбудовується не стільки в результаті послідовних актуалізацій початкового задуму, скільки в процесі множення задумів, їхніх поєднань, сполучень, переплетень, взаємних проникнень у одному тексті, який у результаті здобуває багатозаровість, багатомірність і багатосмисловість, призводячи всі знаки в стан «найбільшої значущості» (М.Н. Епштейн).

При цьому на рівні композиції потенціювання тексту реалізується через гру можливостей у кожному новому сюжетному елементі, здатному не тільки змінювати можливість майбутніх подій, але й виявляти потенційність подій минулого, які могли б мати інший смисл і викликати

інші наслідки, ніж передбачалось раніше. Яскравим прикладом того, як ліричний герой може рухатись усіма можливими шляхами, обираючи «всі одночасно», є твір Х.Л. Борхеса «Сад розбіжних стежинок» [1]. При такому баченні світу нереалізоване співіснує одночасно з реалізованим, постійно взаємодіючи з ним, невиявлене має тенденцію проявлятися, а віртуальне має таку ж силою, що і реальність.

Життєвий шлях людини, що артикулюється як проект і, одночасно, як процес втілення цього проекту, може розглядатись як особливий вид тексту, породження якого пов'язано з проходженням певних етапів. Так, спочатку «життєвий текст» перебуває у своєму можливому стані в міфі (в особистісному міфі), у якому сконцентровані основні життєві смисли, цінності, «мета життя», стратегії та загальні принципи їх реалізації. Зіткнення проекту твору з негіддатливістю життєвого матеріалу, у якому він повинен бути втіленим, створює різні сюжетні ходи та перипетії, надаючи сюжетному розвитку напруженості і драматизму. Поступово при породженні особистісного тексту відбувається розвиток сюжету, зумовлений рухами і трансформаціями смислових полів особистості, і втілення його в тому матеріалі, який актуалізується в реальному житті.

Як ми вже зазначали, у процесі самопроекування важливу роль відіграють базові сюжети світової літератури, що мають міфологічне коріння. Для опису поведінки індивіда, що запозичує моделі і тактики з художньої літератури, О.Н. Туришева використовує термін «літературно-орієнтована поведінка» [19]. Даний феномен отримав багатоаспектний опис у семіотичних (К. Гірц, А.Л. Зорін, Ю.М. Лотман, І.А. Паперно), соціологічних (Ю.О. Левада), феноменологічних (М.М. Бахтін, П. Рікер, Г.Г. Хазагеро) дослідженнях, у яких по-різному артикулюються передумови літературно-орієнтованої поведінки: пов'язуються з потребою моделювання людиною власної ідентичності, зовнішнього враження про себе, фабулізма власного життя, з потребою «приручення» подієвого потоку дійсності тощо.

В есе «Менше одиниці» Й.О. Бродський яскраво описує «книжкову» природу свого покоління: «Якщо ми робили етичний вибір, то виходячи не стільки з навколишньої дійсності, скільки з моральних критеріїв, запозичених з художньої літератури. (...) Приятелювання могло закінчитись через те, що хтось віддав перевагу Хемінгуею, а не Фолкнеру; для нас Центральним Комітетом була ієрархія в літературному пантеоні. (...) Книжки стали першою і єдиною реальністю, сама ж реальність уявлялась бардаком і абракадабром» [2].

У генезисі літературно-орієнтованої поведінки є окремим випадком втілення універсального сюжетного інваріанту, який у літературознавстві отримав назву «циклічної сюжетотворчої моделі». Така сюжетна матриця сходиться своїм корінням до обряду ініціації, в основі якого міститься символічна подорож героя в царство мертвих і його наступне повернення у світ живих.

Одним з видів літературно-орієнтованої поведінки є цитатна поведінка. Досліджуючи цитатну поведінку як окремий випадок модифікації універсального циклічного археосюжету, О.Н. Туришева виокремлює п'ять складових його структури:

- фазу кризи, незадоволення, розчарувань індивіда;
- фазу пошуку, вибору певного літературного твору й/або ситуації безпосереднього звернення до нього;
- фазу «використання» людиною книжкового знання у своєму житті (наслідування авторові книги, запозичення образу або імені літературного героя, прийняття або неприйняття книжкової етики, цитування літературного жесту тощо);
- фазу переживання колізії, що виникає в процесі запозичення книжкового знання індивідом у власному житті;
- фазу перетворення, яку можна розглядати як підсумок «книжкової» активності індивіда, яка може носити як позитивний характер у випадку «комічного», так і негативний – при «трагічному» типі фіналу археосюжету [19].

Літературно-орієнтована поведінка може виконувати безліч функцій, однією з яких є задоволення потреб людини в естетизації власного життя. Герой-імітатор за допомогою цитат намагається знайти бажані обставини, що здатні героїзувати або естетизувати повсякденність, прагне «розчинити свою індивідуальність у літературних зразках» (С. Зенкін про Емму Боварі) [8] і, тим самим, прожити інше, чуже, але більш яскраве життя.

У контексті цієї проблеми Ю.М. Лотман зазначає, що у свій час герої Дж. М. Байрона, О.С. Пушкіна, М.Ю. Лермонтова, О.О. Бестужева-Марлінського породили величезну кількість

наслідувачів, що копіювали манери поведінки, міміку, жести їхніх літературних персонажів. «У випадку з романтизмом сама дійсність поспішала наслідувати літературу» [11, 168].

Домінування літературного начала над дійсністю можна спостерігати й у ХХ сторіччі. З точки зору В.Ф. Ходасевича, символісти свідомо вибудовували власне життя як поему, намагались перетворити його на твір мистецтва [20]. На думку М.В. Розіна, для поетизації дійсності символістам було необхідним мати образ головного героя, який був як позитивним, так і негативним, аби тільки ці його якості виражались з максимальною силою, у найбільш опуклій формі, викликали загострений інтерес, пильну увагу та переживання глядачів (читачів). У доповненні до цього образу було також необхідно мати певну сюжетну лінію подій, що могли б виявити цей образ, яскраво представити його глядачеві [14].

Наприкінці 50-х років ХХ століття примат літературного начала над навколишньою дійсністю трансформувалася у феномен «переваги естетики над ідеологією». Героєм цього «книжкового» покоління, прикладом для масового наслідування став Е. Хемінгуей, що «існував не для читання. (...) 60-і переклали російською не стільки його книги, скільки його манеру жити. При цьому письменником розпоряджались з тим безцеремонним свавіллям, яке може виправдати тільки всепоглинаюча любов» [3].

У вищенаведеному прикладі мова йде про актантну цитування (О.Н. Туришева) – безпосереднє наслідування літературному персонажу або його автору [19]. Саме назва цього феномену (з посиланням на актантну теорію А.-Ж. Греймаса) акцентує увагу на типовому, універсальному характері мотивів такого наслідування.

Очевидно, що літературно-орієнтована поведінка може розглядатись як важливий чинник самоідентифікації особистості: звернення суб'єкта до літературного матеріалу відбувається з метою запозичення прецедентного образу (відбувається впізнавання читачем себе в персонажі або ототожнення з ним). Актантна цитування, безумовно, може виконувати і захисну функцію, функцію «маски-амплуа» (О.Н. Туришева) і використовуватися суб'єктом як модель формування зовнішньої поведінки.

У постмодерністській традиції літературно-орієнтована поведінка артикулюється як наслідок драматизму життєвої історії індивіда: тут уже не цитата формує біографічний сюжет (сюжет поведінки), а, навпаки, сам біографічний сюжет визначає необхідність цитати. Згідно з концепцією І.П. Ільїна, сама особистість у постмодернізмі може розглядатися як літературна умовність: по-перше, сприйняття свідомості як тексту, що структурується за законами мови, і, по-друге, організація його як художньої розповіді з усіма немінучими наслідками тих канонів літературної умовності, за якими завжди розбудовувався світ художнього вимислу [10].

Сюжетні схеми людського життя вибудовуються надзвичайно багатогранно. «Типовими» сюжетами О.М. Веселовський вважає тільки циклічні сюжети, життєві цикли яких становлять послідовності типових виборів [5]. На думку М.В. Вольського, усередині сюжету «циклічного типу» людині не властиві сумніви щодо вибору власного життєвого шляху, тому що її життєві цілі не є предметом вибору в принципі, а напрямок життєвого шляху повністю детермінується конкретною ситуацією, у якій людина перебуває [6]. Відхилення від шляху за власною ініціативою для «циклічної людини» є абсолютно безглуздим актом. Змінити напрямок цього руху здатна лише певна зовнішня причина, яка може перешкоджати людині просуванню до мети. У той же час, доля людини, що виступає в сукупності різних життєвих обставин (як певне середовище, усередині якого вона змушена діяти і яке вона не здатна обирати за власним бажанням), постійно ускладнює для людини її наближення до власної мети, змінюючи траєкторію її руху. Чисельні міфологічні наративи і чарівні казки будуються саме за таким зразком.

ВИСНОВКИ

Результати теоретичного аналізу проблеми дозволяють зробити висновок про те, що в процесі самопроекування сюжет суб'єктивної автобіографії визначається прагненням досягнення цілісності не тільки в рамках психологічної, але і міфопоетичної типології. І, незважаючи на майже очевидну перевагу принципу історико-побутової (лінійної) наративності в сучасному суспільстві, саме в галузі літератури і мистецтва відбувається актуалізація міфопоетичної свідомості; відтворення міфологічних структур продовжує зберігати надзвичайно важливе значення, забезпечує «живий» діалог людської свідомості зі світом реальності і може розглядатись як основа дискурсивного знання як такого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борхес Х. Л. Сад расходящихся тропок [Электронный ресурс] / Х. Л. Борхес ; пер. Б. Дубина // Собрание сочинений в 4-х т. – М. : Амфора, 2011. – Т. 2. – 848 с. – Режим доступа : <http://lib.ru/BORHES/sad.txt>
2. Бродский И. Меньше единицы. Избранные эссе [Электронный ресурс] / И. Бродский ; пер. с англ. под ред. В. Голышева. – М. : Независимая газета, 1999. – 472 с. – Режим доступа : http://lib.ru/BRODSKIJ/brodsky_prose.txt
3. Вайль П. 60-е : мир советского человека [Электронный ресурс] / П. Вайль, А. Генис. – М. : Новое литературное обозрение, 1996. – 367 с. – Режим доступа : <http://www.litres.ru/aleksandr-genis/petr-vayl/60-e-mir-sovetskogo-cheloveka/chitat-onlayn/page-4/>
4. Валлерстайн И. Конец знакомого мира : социология XXI века / И. Валлерстайн ; пер. с англ. ; под ред. Б. Л. Инземцева. – М. : Логос, 2003. – 368 с.
5. Веселовский А. Н. Историческая поэтика / А. Н. Веселовский. – М. : Высшая школа, 1989. – 408 с. – (Серия «Классика литературной науки»).
6. Вольский Н. В. Иван-Дурак, или Первобытная диалектика жизненного пути [Электронный ресурс] / Н. В. Вольский // Независимый бостонский альманах «Лебедь». – 2007. – № 521. – Режим доступа : <http://lebed.com/2007/art4956.htm>
7. Гегель Г. В. Ф. Эстетика : в 4-х т. / Г. В. Ф. Гегель ; пер. Б. Г. Столпнер и др. – М. : «Искусство», 1968. – Т. 1. – 330 с.
8. Зенкин С. Н. Работы по французской литературе / С. Н. Зенкин. – Екатеринбург : Издательство Уральского университета, 1999. – 316 с.
9. Знаков В. В. Тезаурусное и нарративное понимание событий как проблема психологии человеческого бытия / В. В. Знаков // Методология и история психологии. Психология человеческого бытия. – 2010. – Т. 5. – Вып. 3. – С. 105–119.
10. Ильин И. П. Постмодернизм от истоков до конца столетия : эволюция научного мифа / И. П. Ильин. – М. : Интрада, 1998. – 256 с.
11. Лотман Ю. М. В школе поэтического слова : Пушкин. Лермонтов. Гоголь : кн. для учителя / Ю. М. Лотман. – М. : Просвещение, 1988. – 352 с.
12. Лотман Ю. М. Избранные статьи / Ю. М. Лотман. – Т. 1. – Статьи по семиотике и типологии культуры. – Таллинн : Изд-во Тартус. ун-та, 1992. – 497 с.
13. Прието А. Из книги «Морфология романа» / А. Прието // Семиотика: антология / сост. Ю. С. Степанов. – Изд. 2-е, испр. и доп. – М. : Академ. Проект; Екатеринбург : Делов. кн., 2001. – 702 с.
14. Розин М. В. Психология судьбы: программирование или творчество? / М. В. Розин // Вопросы психологии. – 1992. – № 1. – С. 98–105.
15. Сапогова Е. Е. «Римейки жизни» : конструирование автобиографического автонарратива / Е. Е. Сапогова // Известия ТулГУ. Серия «Психология». 2005. – Вып. 5. – Ч. I. – С. 200–228.
16. Сериков А. Е. Типичные сюжетные схемы в повествованиях и в жизни / А. Е. Сериков // Вестник Самарской Гуманитарной академии. Серия «Философия. Филология» – 2009. – № 2 (6). – С. 60–84.
17. Славутин Е. И. К вопросу о профетической структуре художественного текста / Е. И. Славутин, В. И. Пимонов // Вестник Литературного института им. А. М. Горького. – 2013. – № 1. – С. 37–44.
18. Титаренко Т. М. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності : монографія / Т. М. Титаренко, О. М. Кочубейник, К. О. Черемних ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – К. : Міленіум, 2014. – 206 с.
19. Турышева О. Н. Книга – чтение – читатель как предмет литературы / О. Н. Турышева. – Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2011 – 284 с.
20. Ходасевич В. Ф. Некрополь. Воспоминания / В. Ф. Ходасевич. – Париж : YMCA-PRESS, 1976. – 280 с.
21. Booker Ch. The Seven Basic Plots : Why We Tell Stories / Ch. Booker. – NY : Continuum, 2005. – 728 р.

REFERENCES:

1. Borkhes, KH. L. (2011). Sad raskhodyashchikhsya tropok [The Garden of Forking Paths]. *Sobraniye sochineniy (Vols. 1-4)*. Vols. 2. Moskow: Amfora. Retrieved from <http://lib.ru/BORHES/sad.txt> (In Russian).
2. Brodskiy, I. (1999). *Men'she yedinity. Izbrannyye esse [Less units. Selected essays]*. Moskow: Izdatel'stvo «Nezavisimaya gazeta». Retrieved from http://lib.ru/BRODSKIJ/brodsky_prose.txt (In Russian).

3. Vayl', P. (1996). *60-ye: mir sovetskogo cheloveka [60: the world of Soviet man]*. Moskow: Novoye literaturnoye obozreniye. Retrieved from <http://www.litres.ru/aleksandr-genis/petr-vayl/60-e-mir-sovetskogo-cheloveka/chitat-onlayn/page-4/> (In Russian).
4. Vallerstayn, I. (2003). *Konets znakomogo mira : sotsiologiya XXI veka [End of the familiar world: the sociology of the XXI century]*. Moskow: Logos. (In Russian).
5. Veselovskiy, A. N. (1989). *Istoricheskaya poetika [Historical poetics]*. Moskow: Vysshaya shkola. (In Russian).
6. Vol'skiy, N. V. (2007). Ivan-Durak, ili Pervobytnaya dialektika zhiznennogo puti [Ivan the Fool, or the dialectic of primitive way of life]. *Nezavisimyy bostonskiy al'manakh «Lebed'»*, 521. Retrieved from <http://lebed.com/2007/art4956.htm> (In Russian).
7. Gegel', G. V. F. (1968). *Estetika: v 4-kh t. [Aesthetics. (Vols.1-4)]*. Vols. 1. Moskow: «Iskusstvo». (In Russian).
8. Zenkin, S. N. (1999). *Raboty po frantsuzskoy literature [Works in French literature]*. Yekaterinburg: Izdatel'stvo Ural'skogo universiteta. (In Russian).
9. Znakov, V. V. (2010). *Tezaurusnoye i narrativnoye ponimaniye sobytii kak problema psikhologii chelovecheskogo bytiya [Thesaurus and narrative understanding of events as a problem of human existence psychology]. Metodologiya i istoriya psikhologii. Psikhologiya chelovecheskogo bytiya*. Vols. 5(3), 105-119. (In Russian).
10. Il'in, I. P. (1998). *Postmodernizm ot istokov do kontsa stoletiya: evolyutsiya nauchnogo mifa [Postmodernism from the origins to the end of the century: the evolution of the scientific myth]*. Moskow: Intrada. (In Russian).
11. Lotman, YU. M. (1988). *V shkole poeticheskogo slova : Pushkin. Lermontov. Gogol' [In the school of poetic words: Pushkin. Lermontov. Gogol']*. Moskow: Prosveshcheniye. (In Russian).
12. Lotman, YU. M. (1992). Izbrannyye stat'i [Featured article]. *Stat'i po semiotike i tipologii kul'tury*. (Vols. 1). Tallinn: Izd-vo Tartus. un-ta. (In Russian).
13. Priyeto, A. (2001). Iz knigi «Morfologiya romana» [From the book «The morphology of the novel»]. *Semiotika: antologiya*. Moskow: Akadem. Proyekt; Yekaterinburg: Delov. kn. (In Russian).
14. Rozin, M. V. (1992). Psikhologiya sud'by: programmirovaniye ili tvorchestvo? [Psychology of destiny: programming or creativity?]. *Voprosy psikhologii*, 1, 98-105. (In Russian).
15. Sapogova, Ye. Ye. (2005). «Rimeyki zhizni»: konstruirovaniye avtobiograficheskogo avtonarrativa [«Remakes of life»: the construction of an autobiographical narrative]. *Izvestiya TulGU. Seriya «Psikhologiya»*, 5(1), 200-228. (In Russian).
16. Serikov, A. Ye. (2009). Tipichnyye syuzhetnyye skhemy v povestvovaniyakh i v zhizni [Typical plot scheme in narratives and life]. *Vestnik Samarskoy Gumanitarnoy akademii. Seriya «Filosofiya. Filologiya»*, 2 (6), 60-84. (In Russian).
17. Slavutin, Ye. I. & Pimenov, V. I. (2013). K voprosu o profeticheskoy strukture khudozhestvennogo teksta [On the question of prophetic structure of the art text]. *Vestnik Literaturnogo instituta im. A. M. Gor'kogo*, 1, 37-44. (In Russian).
18. Tytarenko, T. M., Kochubeynyk, O. M. & Cheremnykh, K. O. (2014). Psykhologichni praktyky konstruyuvannya zhyttya v umovakh postmodernoyi sotsial'nosti: monohrafiya [The psychological practice of designing life in postmodern sociality: monograph]. *Natsional na akademiya pedahohichnykh nauk Ukrayiny, Instytut sotsial'noyi ta politychnoyi psykhohihiyi*. Kyiv: Milenium. (In Ukrainian).
19. Turysheva, O. N. (2011). *Kniga – chteniye – chitatel' kak predmet literatury [The book – reading – the reader as a subject of literature]*. Yekaterinburg: Izd-vo Ural. un-ta. (In Russian).
20. Khodasevich, V. F. (1976). *Nekropol'. Vospominaniya [Necropolis. Memories]*. Paris: YMCA-PRESS. (In Russian).
21. Booker, Ch. (2005). *The Seven Basic Plots: Why We Tell Stories*. NY: Continuum.